

УДК 316.443+321.7(045)

Формування гендерно-паритетної демократії в сучасній Україні: стан та перспективи

І.І. ПРОКОПЧУК

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна, E-mail: prokopchuk-irina71@mail.ru

Авторське резюме

У 2000 році на Саміті Тисячоліття під егідою ООН ухвалено Цілі Розвитку Тисячоліття, які охоплюють глобальні проблеми людства і розраховані на період 2000-2015 рр. Україна підписала Цілі Розвитку Тисячоліття і взяла на себе політичні зобов'язання щодо їх реалізації. Одна з цілей цього міжнародного документа передбачає заохочення гендерної рівності і розширення прав і можливостей жінок. Сформовані на світовому рівні глобальні цілі, завдання та індикатори адаптовано для України з урахуванням особливостей її національного розвитку. Для аналізу кількісних та якісних вимірів змін гендерної ситуації в сфері політики та державного управління в Україні на сучасному етапі експертами запропоноване одне завдання та три індикатори. Завдання: забезпечити гендерне співвідношення на рівні не менше 30 до 70 % тієї чи іншої статі у представницьких органах влади та на вищих щаблях виконавчої влади. Індикатори: 1) гендерне співвідношення серед депутатів Верховної Ради України, чис.жін./чис.чол. (або навпаки); 2) гендерне співвідношення серед депутатів місцевих органів влади, чис.жін./чис.чол. (або навпаки); 3) гендерне співвідношення серед вищих державних службовців (1-2 посадових категорій), чис. жін./чис.чол. (або навпаки). В 2015 р. Україні необхідно звітувати на рівні ООН про виконання Цілей Розвитку Тисячоліття. В даній статті автор проаналізувала стан досягнення гендерної рівності в сфері політики та державного управління в українському суспільстві в статичній та в динамічній формі. Серед основних проблем сучасного етапу впровадження гендерної рівності в сфері політики та державного управління в Україні автор статті відмічає: відсутність системного комплексного гендерного підходу до реалізації кадрової політики на державній службі на центральному та місцевому рівнях; брак ефективного державного контролю за дотриманням гендерної рівності; недоопрацювання інституційно-правових механізмів забезпечення гендерної рівності, а без них чинна нормативно-правова база з гендерних питань перетворюється на порожні декларації; відсутність політичної волі для реалізації цілі із забезпечення гендерної рівності. Автором статті запропоновано рекомендації щодо оптимальних шляхів формування гендерно-паритетної демократії в Україні, зокрема: прийняття закону про гендерні квоти; перегляд індикаторів гендерної рівності в сторону збільшення для ґрунтовнішого вимірювання процесів гендерної рівності в українському суспільстві; масштабна гендерна просвіта в українському суспільстві для подолання гендерних стереотипів; моніторинг не тільки з боку держави, а й громадськості та щорічне інформування суспільства щодо стану, проблем та заходів щодо утвердження гендерної рівності в Україні.

Ключові слова: гендер, гендерна рівність, Цілі Розвитку Тисячоліття, гендерно-паритетна демократія, індикатори гендерної рівності.

Formation of gender parity democracy in Ukraine: status and prospects

І.І. PROKOPCHUK

National aviation university, Kiev, Ukraine, E-mail: prokopchuk-irina71@mail.ru

Abstract

In 2000, at the Millennium Summit at UN adopted the Millennium Development Goals, which cover global problems and are calculated for the period 2000-2015 years. Ukraine has signed the Millennium Development Goals and has taken over the political commitment to implement them. One of the goals of this international instrument provides for the promotion of gender equality and empowerment of women. The global goals, objectives and indicators adapted to the peculiarities of Ukraine on the basis of national development. For the analysis of qualitative and quantitative measurements of changes in gender conditions in politics and public administration in Ukraine at present of the experts proposed one objectives and three indicators. Objective: To provide a gender ratio of at least 30 to 70% of either gender in representative bodies and high-level executive. Indicators: 1) Gender ratio among deputies of the Supreme soviet of Ukraine, women / men (or vice versa), and 2) the gender ratio among members of local authorities, women / men (or vice versa), and 3) the gender ratio among senior civil servants (1-2 categories), women / men (or vice versa). In 2015, Ukraine should report at the United Nations on the implementation of the MDGs. In this paper, the author analyzed the state of gender equality in politics and governance in Ukrainian society. One of the main problems of the present stage of gender equality in politics and public administration in Ukraine the author notes: no systematic gender mainstreaming to implement personnel policies in the civil service at the central and local level; the lack of effective state control over observance of gender equality, not provided the institutional legal mechanisms for gender equality; and without the current regulatory framework on gender turns into an empty declaration; the lack of political will to implement the goals of gender equality. The author of the article provides recommendations on optimal ways of gender parity democracy in Ukraine, in particular: the adoption of the law on gender quotas; review of indicators of gender equality upwards for thorough measurement

© І.І. Прокопчук, 2014

processes of gender equality in Ukrainian society; massive gender education in Ukrainian society to overcome gender stereotypes; monitoring not only the state but also the public and informing the public annually on the status, problems and measures for gender equality in Ukraine.

Keywords: gender, gender equality, the Millennium Development Goals, gender parity democracy, gender equality indicators.

Постановка проблеми. В ХХІ столітті, виходячи із сучасних цивілізаційних викликів, країна не може вважатися демократичною, якщо жінки виключені або недостатньо представлені в сфері політики та державного управління. Визнання принципу гендерного балансу в процесі прийняття рішень та обов'язки з розширення політико-владних можливостей жінок з боку держав світу закріплені в Пекінській платформі дій, прийнятій державами-членами ООН на IV Всесвітній конференції зі становища жінок в 1995 р. В Платформі відмічається, що проблеми всього суспільства в цілому вирішуються тільки в тому випадку, коли в їхньому рішенні беруть участь не менше 30% представників однієї із статей. Необхідність досягнення мінімального показника представленості жінок на керівних посадах у розмірі 30% схвалено Економічною та Соціальною Радою ООН, Радою Європи, Європейським Союзом. На світовому рівні відбулася зміна в свідомості експертів, науковців та політичного істеблшменту парадигми розуміння рівності: перехід від рівності можливостей до рівності результатів, від рівного права на участь у політиці до рівного права бути представленим у політичних структурах при прийнятті владних рішень, від рівності де-юре до рівності де-факто. В 2000 році на Саміті Тисячоліття в Нью-Йорку 147 лідерів держав та керівників урядів і загалом 189 країн-членів ООН ухвалили Цілі Розвитку Тисячоліття (ЦРТ). Під метою № 3 цього міжнародного документа передбачається заохочення гендерної рівності і розширення прав та можливостей жінок. Україна також підписала ЦРТ, чим задекларувала своє приєднання до світових стандартів впровадження гендерної рівності у термін до 2015 року.

Аналіз досліджень і публікацій. Дж. Менсбридж, І. Чікаліна, Т. Мельник, Р. Канапьярова, С. Айвазова, С. Оксамитна аналізували проблему гендерних аспектів політики і влади. І. Грабовська, Н. Шведова, Л. Смоляр, Е. Лахова, В. Соколов, М. Саприкіна досліджували проблему гендерної рівності як ключовий принцип сучасної демократії. Н. Степанова, С. Гаращенко, В. Михайлюк, О. Кривуля розглядали проблеми гендерних квот як механізм забезпечення гендерно-паритетної демократії. Аналіз гендерної нерівності представлений в роботах О. Балакіревої, О. Вороніної, Т. Гурко, І. Жеребкіної, Е. Здравомислової, Е. Лібанової, Г. Сілласте, В. Суковатої.

Мета дослідження – здійснити порівняльний аналіз індикаторів гендерної рівності ЦРТ та українських реалій з точки зору вирівнюван-

ня статусу чоловіків та жінок у сфері політики та державного управління.

Виклад основного матеріалу. В 2003 р. сформовані на світовому рівні глобальні цілі, завдання та індикатори адаптовано для України з урахуванням особливостей її національного розвитку. Показовим і красномовним є факт, що серед восьми ЦРТ, схвалених на Всесвітньому саміті ООН, розвиток гендерної рівності визначено як третю ціль. В українському варіанті цього документа 2003 р. забезпечення гендерної рівності винесено на периферію як шоста ціль і лише в українському варіанті документа 2010 р. її повернуто на третю позицію.

Для аналізу кількісних та якісних вимірів змін гендерної ситуації в сфері політики та державного управління в Україні на сучасному етапі експертами запропоновані завдання та індикатори, що полегшують здійснення моніторингу їх досягнення в суспільстві:

Завдання: забезпечити гендерне співвідношення на рівні не менше 30 до 70 % тієї чи іншої статі у представницьких органах влади та на вищих щаблях виконавчої влади.

Індикатори:

- гендерне співвідношення серед депутатів Верховної Ради України, чис.жін./чис.чол. (або навпаки);

- гендерне співвідношення серед депутатів місцевих органів влади, чис.жін./чис.чол. (або навпаки);

- гендерне співвідношення серед вищих державних службовців (1-2 посадових категорій), чис.жін./чис.чол. (або навпаки).

Проаналізуємо ці показники.

Гендерне співвідношення серед депутатів Верховної Ради України.

На відміну від Верховної Ради УРСР, в якій жінки становили приблизно третину складу [2, с. 239], парламент незалежної України ще жодного разу не був гендерно збалансований (див. табл. 1) попри те, що жінки становлять 54% виборців [2, с. 239; 7].

Вже з другої половини ХХ століття світова практика формування парламентів засвідчує тенденцію до паритетності їх складу, що найбільш показово представлено у скандинавських країнах. На кінець 2012 року жінки посідали в середньому 20,4% парламентських місць в країнах світу, в той час як у скандинавському регіоні цей показник сягнув 42%, і навіть в арабських державах впритул наблизився до 15%. Частка жінок у національних парламентах країн пострадянського простору на кінець 2012 року склала: Білорусь – 26,6%, Литва – 24,5%, Казахстан – 24,3%, Киргизія – 23,3%, Латвія

– 23,0%, Узбекистан – 22%, Естонія – 20,8%, Молдова – 19,8%, Таджикистан – 19,0%, Туркменістан – 16,8%, Азербайджан – 16,0%, Російська Федерація – 13,6%, Грузія – 12%, Вірменія – 10,7%. [7]

Таблиця 1. Депутати Верховної Ради України всіх скликань за статтю.

Скликання Верховної Ради, роки	Загальна чисельність депутатів	
	Жінки-депутати %	Чоловіки-депутати %
Верховна Рада I скликання (1990-1994 рр.)	3	97
Верховна Рада II скликання (1994-1998 рр.)	5,7	94,3
Верховна Рада III скликання (1998-2002 рр.)	8,1	91,9
Верховна Рада IV скликання (2002-2006 рр.)	5,1	94,9
Верховна Рада V скликання (2006-2007 рр.)	9 %	91%
Верховна Рада VI скликання (2007-2012 рр.)	8 %	92%
Верховна Рада VII скликання (2012 р.)	9,4	90,6

За показником гендерно збалансованого парламенту Україна виглядає гірше у порівнянні як з Європою, так і з колишніми пострадянськими країнами. Аналіз представленості жінок-депутатів по фракціях Верховної Ради сьомого скликання показує, що найбільше жінок-депутатів прийшли в парламент від КПУ, а найменше від «Свободи» (див. табл. 2). Кожна із фракцій новообраного парламенту далека від гендерного паритету.

Таблиця 2. Кількість жінок-депутатів по фракціях ВРУ VII скликання

Фракція	Жінки-депутати у фракції (% від загальної кількості членів фракції)
Партія регіонів	6,4
ВО "Батьківщина"	13,3
УДАР	16,7
ВО "Свобода"	5,6
Комуністична партія України	22,6

За всі роки незалежності в керівництві Верховної Ради (голова та його заступники) не було жодної жінки. Кількість жінок-депутатів голів Комітетів ВРУ VII скликання 13,3%, кількість жінок-депутатів голів підкомітетів ВРУ VII скликання 13,2%. [1]

Особливості політичного рекрутування жінок, що стали депутатами Верховної Ради сьомого скликання: 65,1% жінок-депутатів прийшли у парламент за партійними списками, 30,2% жінок-депутатів балотувалися від партій за мажоритарними округами і лише 4,7% як самовисуванці в мажоритарних округах. Те, що лише третина жінок-кандидатів отримала перемогу у мажоритарних округах пояснюється високим рівнем гендерних стереотипів українського електорату. За даними експертів Центру Разумкова ідеальний образ народного депутата, якого громадяни хотіли б обрати до Верховної Ради України сьомого скликання скоріше чоловік, ніж жінка [3].

Отже, наявності жінок-депутатів в українському парламенті сьомого скликання ми завдячуємо здебільшого політичним партіям. Проте аналіз партійних передвиборних списків, оприлюднених офіційним сайтом Центральної виборчої комісії України, наводить на сумні висновки (див. табл. 3): а) передвиборні партійні списки є гендерно незбалансованими, б) жінки-кандидати здебільшого знаходяться на «периферії» передвиборного списку, що істотно звужує їхні можливості бути обраними, в) лідери політичних партій не сприймають жінок як серйозних політичних гравців та проявляють гендерну упередженість.

Таблиця 3. Гендерний склад передвиборних партійних списків партій-переможців на парламентських виборах 2012 р.

Назва партії чи блоку	Загальна кількість жінок у партійному списку (%)	Кількість жінок у першій п'ятірці (осіб)	Кількість жінок у прохідній частині партійного списку (%)
Партія регіонів	13,7	1	25,8
ВО "Батьківщина"	12,9	1	27,5
УДАР	16	2	19,4
ВО "Свобода"	6,2	0	0
Комуністична партія України	27,1	1	10,3

Аналіз специфіки політичного рекрутування жінок-депутатів укотре підтверджує необхідність запровадження в Україні дієвого механізму забезпечення гендерної рівності – гендерних квот у партійні списки.

За даними експертів ООН в 22 країнах з 48, в яких в 2012 році відбувалися парламентські вибори, використання законодавчих або добровільних гендерних квот у поєднанні з пропорційною виборчою системою суттєво підвищило кількість жінок-членів парламенту. В країнах із законодавчо встановленими квотами жінки посіли 24 % парламентських місць; за рахунок добровільних квот, вони зайняли 22 % місць. В

країнах, де не використовувалися квоти, жінки посіли лише 12% місць, що значно нижче від середньосвітових показників. [8]

На рівень представництва жінок у парламенті напряму впливає тип виборчої системи [4]. Як свідчать дані ООН, в 2012 році пропорційна виборча система сприяла більш високому рівню жінок-членів парламенту (25%), ніж мажоритарна (14%) або змішана (18%) [8].

Гендерне співвідношення серед вищих державних службовців (1-2 посадових категорій).

Аналіз табл. 4 засвідчує доволі квале та повільне наближення до світової мінімальної норми представленості жінок на вищих щаблях вироблення та здійснення політики та державного управління. Наявний низький рівень залучення жінок до процесу прийняття відповідальних державних рішень. Цю ситуацію можна назвати «гендерною пірамідою влади»: чим ближче до вершини, тим менше жінок.

Таблиця 4. Гендерне співвідношення серед вищих державних службовців (1-2 посадових категорій)

Рік	Жінки %	Чоловіки %
2000	15	85
2001	16	84
2002	17	83
2003	17	83
2004	17	83
2005	22	78
2006	21	79
2007	22	78
2008	22	78
2009	23	77
2010	25	75
2011	27	73
2012	28	72

Джерело: [7].

Натомість гендерне співвідношення серед державних службовців на посадах 5-6 категорії виглядає діаметрально протилежним чином. 78,6 % державних службовців найнищого рівня – жінки [5].

Отже, наявний високий рівень професійної гендерної сегрегації. Чоловікам довіряється керуюча роль, жінкам здебільшого виконавська та обслуговуюча.

У 1991 та 1994 роках жінки не висувалися на пост президента. Одна жінка висувалася кандидатом на цей пост у 1999 та 2004 роках, троє жінок з 18 кандидатів висувалися на пост президента на останніх виборах 2010 року.

Із 17 урядів лише один очолювала жінка. В цих 17-ти урядах працювали всього 9 жінок.

Гендерне співвідношення серед депутатів місцевих органів влади.

Аналіз табл. 5 показує: 1) чим нижчий рівень владної вертикалі, тим більший відсоток жінок. Пояснюється це насамперед тим, що на місцевому рівні вужча сфера повноважень, менші обсяги ресурсів, що перебувають в адмініструванні. 2) В українському суспільстві лише на низовому рівні забезпечено гендерний паритет в органах влади. 3) Представленість чоловіків та жінок серед депутатів місцевих органів влади розвивалася нерівномірно, стрибкоподібно, то збільшуючись у певні роки, то зменшуючись, тобто відсутня позитивна тенденція сталого постійного нарощування обсягу жінок у владі на місцевому рівні.

Таблиця 5. Гендерне співвідношення серед депутатів місцевих органів влади

Рік	Жінки %	Чоловіки %
2000	42	58
2001	42	58
2002	42	58
2003	42	58
2004	42	58
2005	42	58
2006	35	65
2007	35	65
2008	37	63
2009	37	63
2010	37	63
2011	44	56
2012	44	56

Джерело: [7].

Цікаво, що в 2003 р. для виконання ЦРТ було запропоновано більш широку систему гендерних індикаторів участі в місцевих органах влади різного рівня (включаючи обласні, районні, міські, сільські та селищні ради народних депутатів), а також у складі Кабінету Міністрів України [6].

У 2010 р. дані показники гендерної статистики необґрунтовано виключили з переліку. Але якби ці індикатори забезпечення гендерної рівності залишилися б, то станом на 2012 р. ситуація виглядала б наступним чином і явно не на користь України (див. табл. 6).

Як бачимо, в органах місцевого управління лише нижчих територіальних рівнів ситуація із гендерною рівністю виявилася більш сприятливою і можна говорити про досягнення гендерного паритету – представленості чоловіків і жінок 50/50. Прибравши «зайві» індикатори гендерної рівності, українські експерти і посадовці, відповідальні за впровадження гендерної

рівності в українському суспільстві виявили цілковиту байдужість до наявної гендерної асиметрії в політико-владній сфері.

Таблиця 6. Гендерне співвідношення в місцевих органах влади

Представленість у місцевих органах влади	Жінки, %
Світова мінімальна норма, %	30
Голови обласних державних адмін.-цій	0
Депутати обласних рад	12
Депутати районних рад	23
Депутати міських рад	28
Депутати сільських рад	51
Депутати селищних рад	46

Джерело: [7].

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, слід констатувати низький рівень гендерного розвитку українського суспільства. Українські жінки маргіналізовані у сфері політики та державного управління. Специфіка гендерної нерівності в українському суспільстві в тому, що високі рівні зайнятості та освітньо-професійної підготовки жінок супроводжуються їх незначним представництвом у сфері прийняття рішень – в політичному житті, на вищих щаблях державного управління, що свідчить про відсутність рівних можливостей для самореалізації чоловіків та жінок у нашій країні.

Можна говорити про недостатнє використання жіночого потенціалу в українському суспільстві. Знаходячись при владі, жінки порушують проблеми, які чоловіки вважають другорядними, зокрема проблема захисту дитинства, екології, соціальної політики та соціальних стандартів життя. Порівняльний аналіз країн світу з точки зору якості життя та людського розвитку, що оцінюється через індекс людського розвитку (ІЛР) та гендерні показники політичної участі або балансу чоловіків і жінок у владних структурах, політичних партіях, виявляють чіткий взаємозв'язок цих двох індикаторів. Чим вища політична участь жінок, тим, як правило, вища якість життя в більшості країн світу. Так згідно з Глобальною доповіддю про людський розвиток ООН за 2013 р. практично всі країни Європи, що мають найбільш високий рівень політичної участі жінок, увійшли в групу 20-ти лідерів зі 186 країн за ІЛР: Норвегія – 1, Ірландія – 7, Нідерланди – 4, Швеція – 8, Ісландія – 13, Бельгія – 17, Данія – 15 місце в світі [11; р. 144]. Серед країн, які Freedom House визнали як вільні та частково вільні, був високий рівень жіночого представництва [9]. Збільшення жінок-парламентарієв покращує політичні процедури: вони стають більш відкриті і прозорі, сесійний порядок денний стає більш різноманітний. Жінки більш

серйозно, скрупульозно вивчають матеріали, запитують додаткову інформацію, якщо тієї не вистачає. Згідно з доповіддю Всесвітнього банку «Чи є жінки більш справедливою статтю? Корупція та жінки в уряді» встановлено закономірність: чим більший відсоток жіночої участі в уряді, тим нижчий рівень корупції [10]. Від низького рівня залученості жінок у політико-владну сферу програє все суспільство.

Україна не виконала і вже не виконає гендерну складову ЦРТ до 2015 р. і, таким чином, залишається далекою від сучасних стандартів гендерної демократії. Це негативно відображається на її міжнародному іміджі як цивілізованої країни.

На сучасному етапі серед основних проблем із забезпечення гендерної рівності в політико-владній сфері в Україні:

- Відсутність системного комплексного гендерного підходу до реалізації кадрової політики на державній службі на центральному та місцевому рівнях.

- Брак ефективного державного контролю за дотриманням гендерної рівності. Моніторинг здійснюється формально, при виявленні невідповідностей не вживається належних заходів для виправлення ситуації, відсутність санкцій за недотримання гендерного паритету при формуванні органів влади.

- Недоопрацьовані інституційно-правові механізми забезпечення гендерної рівності, а без них чинна нормативно-правова база з гендерних питань перетворюється на порожні декларації.

- Відсутність політичної волі для реалізації цілі із забезпечення гендерної рівності. В українському парламенті законопроект про гендерні квоти неодноразово не набрав голосів. Партії та блоки як суб'єкти виборчих процесів під час формування виборчих списків проявляють абсолютну байдужість до гендерного паритету. Жіночі політичні партії та громадські організації як суб'єкт просування в українському суспільстві ідеї гендерної рівності є вкрай слабкими.

З метою зменшення гендерного дисбалансу в політико-владній сфері вважається необхідним:

1. прийняття закону про гендерні квоти, встановлення санкцій за їх порушення, суб'єкта, що контролюватиме дотримання гендерних квот;

2. перегляд індикаторів гендерної рівності в сторону збільшення для більш масштабного вимірювання процесів гендерної рівності в українському суспільстві. Повернення системи гендерних індикаторів участі в місцевих органах влади різного рівня (включаючи обласні, районні, міські, сільські та селищні ради народних депутатів), які були вироблені ще у 2003 р. та необґрунтовано вилучені у 2010 р. Введення нових показників, наприклад: гендерне співвідношення серед голів обласних та районних дер-

жовних адміністрацій, мерів, дипломатичного корпусу, лідерів політичних партій та блоків.

3. Масштабна гендерна просвіта в українському суспільстві для подолання гендерних стереотипів:

- інформаційно-просвітницькі кампанії з цільовими групами (державні службовці, освітяни, працівники мас-медіа, керівники політичних партій та блоків, лідери громадських організацій);

- соціальна реклама, що пропагуватиме ідею вирівнювання гендерних ролей, зокре-

ма в політиці та сфері державного управління; - включення гендерного компоненту до освітніх програм навчальних закладів усіх рівнів;

- гендерна експертиза контенту мас-медіа, реклами, маскультури, навчальної літератури для шкіл та ВНЗ з точки зору виявлення гендерних стереотипів та сексизму.

4. Моніторинг не тільки з боку держави, а й громадськості та щорічне інформування суспільства щодо стану, проблем та заходів по утвердженню гендерної рівності в Україні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Комітети Верховної Ради України VII скликання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komitis – Назва з екрана
2. Основи теорії гендеру [Текст]/ Відп. ред. Скорик М.М. – К.: «К.І.С.», 2004. – 536 с.
3. Парламент і парламентські вибори в Україні 2012 р.: політична ситуація, суспільні настрої та очікування. Аналітична доповідь Центру Разумкова [Текст]// Національна безпека і оборона. – 2012. – №7-8. – с.75.
4. Прокопчук І.І. Аналіз механізмів застосування гендерних квот у процесі політичного рекрутування: світовий досвід формування паритетної демократії [Текст]/І.І.Прокопчук // Гілея. – 2011. – Вип. 43. – с. 629- 636.
5. Сучасні тенденції щодо забезпечення гендерної рівності в Україні. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/materiali/item/762-сучасні-тенденції-щодо-забезпечення-гендерної-рівності-в-україні> – Назва з екрана.
6. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна-2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/english/MDG%20Country%20Reports/Ukraine/MDGs%20Ukraine%202010%20Report%20Ukr.pdf> – Назва з екрана.
7. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна. 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1807_recomendation.pdf – Назва з екрана
8. The Millennium Development Goals Report 2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/english/mdg-report-2013-english.pdf> – Назва з екрана
9. Matland R. Explaining women's representation: The role of legislative recruitment & electoral systems [Text]/ R. Matland // Expert group meeting on equal participation of women and men in decision-making processes, with particular emphasis on political participation and leadership 24 to 27 October.-UNDP, 2005, p. 10
10. Nilges T. Gender inequality in politics [Text]/ T. Nilges // Mozaik.- №1.- 2005.- p.6
11. Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World. Published for the United Nations Development Programme [Text].-New York.-2013.-216 p.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2014

REFERENCES:

1. Komitety Verhovnoi Rady Ukrainy VII sklykannja. (Supreme soviet of Ukraine VII convocation). Regime to access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komitis
2. Osnovy teorii genderu (Basic theory of gender). Vidp. red. Skoryk M.M. Kyiv, 2004, 536 p.
3. Parlament i parlamentski vybory v Ukraini 2012 p.: politychna sytuacija, suspilni nastroi ta ochikuvannja. Analitychna dopovid Centru Razumkova (Parliament and parliamentary elections in Ukraine in 2012: political situation, public attitudes and expectations. Analytical report by the Razumkov Centre). *Nacionalna bezpeka i oborona*, 2012, no. №7-8, p.75.
4. *Prokopchuk I.I.* Analiz mehanizmv zastosuvannja gendernyh kvot v procesi politychnogo rekrutuvannja: svitovij dosvid formuvannja parytetnoi demokratii (The analysis of the mechanics of gender quotas in political recruitment process: the formation of international experience parity democracy). *Gileja*, 2011, no. 43, p. 629- 636.
5. Suchasni tendencii shodo zabezpechennja gendernoi ravnosti v Ukraini. Centr adaptacii derjavnoi slujby do standartiv Evropejskogo Sojuzu.(Modern trends in relation to gender equality in Ukraine. Center for Adaptation of Civil Service to the Standards of the European Union). Regime to access: <http://www.center.gov.ua/pres-tsentr/materiali/item/762-сучасні-тенденції-щодо-забезпечення-гендерної-рівності-в-україні>
6. Cili Rozvytku Tysiacholittja. Ukraina-2010 (The Millennium Development Goals. Ukraine-2010) Regime to access: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/english/MDG%20Country%20Reports/Ukraine/MDGs%20Ukraine%202010%20Report%20Ukr.pdf>
7. Cili Rozvytku Tysiacholittja. Ukraina. 2013. (The Millennium Development Goals. Ukraine.2013) Regime to access: http://www.niss.gov.ua/public/File/2013_table/1807_recomendation.pdf

8. The Millennium Development Goals Report 2013. Regime to access: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/MDG/english/mdg-report-2013-english.pdf>
9. Matland R. Explaining women's representation: The role of legislative recruitment & electoral systems [Text]/ R. Matland // Expert group meeting on equal participation of women and men in decision-making processes, with particular emphasis on political participation and leadership 24 to 27 October.-UNDP, 2005, p. 10.
10. Nilges T. Gender inequality in politics [Text]/ T. Nilges // Mozaik.- №1.- 2005.- P.6
11. Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World. Published for the United Nations Development Programme [Text].-New York.-2013.-216 p.

Прокопчук Ірина Іванівна – кандидат політичних наук, доцент
Національний авіаційний університет
Адреса: 03058, м. Київ, пр. Космонавта Комарова, 1
E-mail: prokopchuk-irina71@mail.ru

Prokopchuk Irina Ivanivna – PhD in political science, associate professor
National aviation university
Address: 1, Kosmonavta Komarova Avenue, Kiev, 03058
E-mail: prokopchuk-irina71@mail.ru